

Včelársky náučný chodník Včelárium

Kraj:	Trnavský
Okres:	Trnava
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Dolná Krupá, Apimed
Východisko:	Dolná Krupá, zážitkový areál Medolandia
Trasa:	Dolná Krupá: v rámci Medolandie
Dĺžka, prevýšenie:	0,5 km, bez prevýšenia
Čas prechodu:	0,5 h
Počet zastávok:	9
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: včelársky

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný (len v otváracích hodinách)

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2024

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Medolandia Apimed, Hlavná 577/117, 919 65 Dolná Krupá, tel. 0905 429 346

Poznámka: Záhrada Medolandie s náučným chodníkom (a rozáriom) je verejnosti prístupná v otváracích hodinách, a to mimo sezóny (október - 14. máj) voľne, inak za vstupné.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Odporúčame pridať komentovanú prehliadku areálu Medolandie (pozri heslo nižšie), ktorá obsahuje aj informácie o zakladateľke bývalého historického rozária (už neexistujúceho) pri kaštieli v Dolnej Krupej, M. H. Chotekovej, ochutnávku medov, zábavno-náučnú hru a spoznávanie druhov ruží. Rezervácia exkurzie - tel. 0917 695 013.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Dolná Krupá. Obec severne od Trnavy v severozápadnej časti Podunajskej pahorkatiny, resp. jej podcelku Trnavskej pahorkatiny v širokej doline Krupského potoka. Prvýkrát sa písomne spomína v listine z roku 1113 pod názvom Cromba ako majetok benediktínskeho opátstva na Zobore v Nitre. Medzi inými zemanmi vlastnili majetky v Dolnej Krupej i Brunsvikovci, pochádzajúci z nemeckého Braunschweigu, a to už v 16. storočí. V rokoch 1749 - 1756 pravdepodobne na mieste staršieho objektu dal vybudovať Anton I. Brunsvik (1709 - 1780), člen súdnej stolice, kancelár ostrihomskej župy a radca pri cisárskom dvore, jednopodlažný barokový **kaštieľ** obdĺžnikového pôdorysu podľa projektu cisárskeho dvorného staviteľa Jána Baptistu Martinelliho. Ten onedlho nechal zväčšiť, stavebne upraviť a zdokonaľiť okolitý park syn Jozef najprv Jánom Jozefom Talherrom, hlavným architektom Uhorskej staviteľskej komory, (1798) a neskôr architektom Antonom Piusom Rigelom, záhradným architektom Christianom Henrichom Nebbienom a francúzskym umelcom a architektom Charlesom de Moreau (1822). V 19. storočí Brunsvikovci skúpili takmer všetky upadnuté zemianske majetky v obci. V blízkosti kaštieľa, najvýznamnejšej pamiatky v obci, sa nachádza domček, v ktorom údajne prebýval hudobný skladateľ Ludwig van Beethoven (ďalšie info v hesle v textoch k Náučnému chodníku 7 divov Dolnej Krupej), a rozsiahly anglický **kaštieľsky park** s jazierkom na Krupskom potoku, sochami, grottou a inými prvkami záhradnej architektúry (verejnosti prístupný v otváracích hodinách 8 - 20 h). V areáli kaštieľa bolo aj divadlo (v roku 1937 zbúrané), rozsiahla pálenica (zachoval sa iba komín) a rozsiahla **ružová záhrada (rozárium)**, založená ako prvá na Slovensku v roku 1906 grófkou Máriou Henrietou Chotekovou. V čase najväčšieho rozmachu obsahovala až 6 000 kultivarov ruží a svojim rozsahom patrila k jedinečným v Európe. Po roku 1918 grófka založila ružovú škôlku, aby zisk z predaja pokryl náklady na chod rozária (zaniklo po konfiškácii majetkov a smrti grófkou v roku 1946). Po znárodnení v druhej polovici 20. storočia v kaštieli sídlili liečebne, politická škola a domov skladateľov. Kaštieľ i s parkom dnes slúži pre potreby Slovenského národného múzea - Hudobného múzea. V centre obce sa na mieste pôvodne gotického kostola z polovice 15. storočia nachádza kostol sv. Ondreja, postavený v roku 1811 v klasicistickom slohu, s hrobkou Brunsvikovcov. V jeho blízkosti stojí Mauzóleum Chotekovcov z roku 1895, do ktorého pochovali aj poslednú príslušníčku rodiny, „ružovú grófkou“ M. H. Chotekovou.

Medolandia. Zážitkový polyfunkčný areál v Dolnej Krupej neďaleko kaštieľa pri rodinnej firme Apimed, zaoberajúcej sa produkciou výrobkov z medu, so širokou ponukou služieb a aktivít, vybudovaný v roku 2023. Okrem reštauračných a konferenčných služieb a predaja vlastnej produkcie

poskytuje komentované prehliadky Villy Apimed, medovej veže, historických podzemných priestorov s archívom fliaš a degustačnými podujatiami i exkurzie pre školy. Záhrada s Rozáriom M. H. Chotekovej so zbierkou 250 kultivarov ruží (2024) a včelárskym náučným chodníkom je verejnosti prístupná v otváracích hodinách, a to mimo sezóny (október - 14. máj) voľne, inak za vstupné.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Iplľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Iplľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný - na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) - a mierne zvlnený až zvlnený - na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózo-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviaálnych kuželoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) zníženín a (zalesnených) vyvýšenín a náhlými (pravouhlými) záломami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov - dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozezí a hnedozezí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejní tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Polný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Vitajte vo Včeláriu
2. Jar
3. Leto
4. Jeseň
5. Zima
6. Vajíčko. Larva
7. Včelie samčeky - trúdy
8. Včelia matka kráľovná
9. Včela robotnica

Informačné panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka ani nie sú číslované.

